

Asia: VN/20544/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 pykälään koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia?

-

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 a pykälään koskien oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättämistä?

-

Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 b pykälään koskien todistuksia?

-

Onko teillä muita huomioita esitykseen?

Autoalan Palveluntuottajat ry:n näkökulma

Yleiset huomiot

Autokorjaamoala on voimakkaasti teknistynvä toimiala, jossa työ edellyttää yhä vahvempia perustaitoja matematiikassa, luonnontieteissä, digitaalisessa osaamisessa sekä ongelmanratkaisussa. Samalla ala kärsii osaajapulasta, ja ammatilliseen koulutukseen siirtyvien nuorten lähtötasossa on suuria eroja. Tästä näkökulmasta perusopetuksen tehtävä luoda riittävät ja yhdenvertaiset valmiudet teknisen alan jatko-opintoihin on keskeinen myös elinkeinoelämän kannalta.

Autoalan Palveluntuottajat ry:n näkökulmasta hallituksen esityksen keskeinen kysymys on, parantaako esitetty osaamistakuu ja arvioinnin yhtenäistäminen aidosti oppilaiden valmiuksia siirtyä teknisen alan, erityisesti autoalan, ammatillisiin opintoihin.

Perustaitojen varmistaminen ja tekninen ala perusopetuksessa

Lakiesityksen tavoite määritellä kansallisesti vähimmäisosaaminen ja kytkeä opinnoissa eteneminen sen saavuttamiseen on kannatettava. Autoalan koulutuksessa keskeisiä ovat erityisesti:

- Matemaattiset perustaidot (mittaaminen, prosenttilasku, yksinkertainen algebra)

- Lukemisen ja tekstin ymmärtämisen taidot (huolto-ohjeet, turvallisuusmääräykset, vikakoodien tulkinta)
- Tekninen ja luonnontieteellinen perusymmärrys (sähkö, mekaniikka, energia)
- Työskentelytaidot ja vastuunotto

Nykytilanteessa ammatilliseen koulutukseen siirtyy opiskelijoita, joilla on puutteita erityisesti matematiikassa ja luetun ymmärtämisessä. Tilannetta heikentää entisestään se, että peruskoulussa annettava teknisten alojen opetussisältö on viime vuosina vähentynyt merkittävästi. Käytännönläheistä teknistä opetusta, jossa tutustutaan materiaaleihin, työkaluihin, mittaamiseen, mekaniikan perusilmiöihin ja tekniseen ongelmanratkaisuun, on karsittu. Teknisellä työllä on usein merkittävä rooli oppilaan tutustuessa tekniseen ajatteluun, laitteiden toiminnan ymmärtämiseen ja konkreettiseen tekniikkaan. Ilman riittävää ja laadukasta teknisen työn opetusta oppilas saattaa siirtyä ammatilliseen koulutukseen ilman riittävää teknistä perusosaamista ja käsitystä teknisen alan vaatimuksista.

Teknisen työn opetusta on osittain korvattu tekstiilityön opetuksella. Vaikka tekstiilityö on arvokas oppiaine, se ei sellaisenaan kehitä niitä teknisiä ja mekaanisia valmiuksia, joita autoala ja muut tekniset alat edellyttävät. Autoalan koulutuksen näkökulmasta erityisesti teknisen työn opetuksessa kehittyvät mittaaminen, työkalujen käyttö, turvallinen työskentely ja tekninen ongelmanratkaisu ovat keskeisiä jatko-opintojen onnistumisen kannalta. Tekniikan alojen näkökulmasta nykyinen painotusten muutos heikentää erityisesti niiden oppilaiden valmiuksia, jotka suuntautuvat jatkossa teknisille ja ammatillisille aloille. Tämä hidastaa opintoja, lisää keskeyttämisriskiä ja kuormittaa sekä oppilaitoksia että työelämää. Esityksen painotus vähimmäisosaamisen saavuttamiseen jo perusopetuksessa parantaa lähtökohtaisesti teknisen alan opintovalmiuksia, edellyttäen että vähimmäistasot asetetaan riittävän konkreettisiksi ja työelämän kannalta relevanteiksi. Autoalan Palveluntuottajat ry:n näkökulmasta vähimmäisosaamisen määrittelyssä tulisi huomioida myös teknisen työn tuottama konkreettinen osaaminen.

Arvioinnin yhdenvertaisuus ja luotettavuus

Autoalan Palveluntuottajat ry:n näkökulmasta on olennaista, että perusopetuksen päättötodistuksen arvosanat heijastavat todellista osaamista. Esityksessä tunnistettu arvosanainflaatio ja koulujen väliset erot heikentävät luottamusta todistusten informaatioarvoon. Tämä näkyy toisen asteen koulutuksessa siten, että opiskelijoiden todellinen osaamistaso ei vastaa arvosanojen antamaa kuvaa.

Arvioinnin sitominen selkeämmin tavoitteisiin ja kriteereihin sekä kansallisesti yhtenäiset periaatteet opinnoissa etenemiselle tukevat teknisen alan koulutusta. Ne parantavat toisen asteen oppilaitosten mahdollisuuksia tunnistaa opiskelijoiden todelliset tuen tarpeet jo opintojen alussa.

Työskentelytaitojen merkitys

Autoalalla menestyminen edellyttää vastuullista työskentelyä, ohjeiden noudattamista, täsmällisyyttä ja turvallisuusajattelua. On myönteistä, että lakiesitys ei esitä työskentelyn arvioinnin poistamista, vaan pyrkii selkeyttämään sen asemaa osana oppiaineiden arviointia.

Autoalan Palveluntuottajat ry:n näkökulmasta olisi tärkeää, että työskentelytaitojen arviointi tukisi oppilaan realistista käsitystä omista valmiuksistaan siirtyä tekniselle alalle. Työelämälähtöisten

taitojen, kuten ohjeiden seuraamisen, pitkäjänteisyyden ja huolellisuuden, tulisi heijastua arviointiin johdonmukaisesti ja läpinäkyvästi.

Vaikutukset siirtymään perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen ja sukupuolten tasa-arvo

Esityksellä on potentiaalia parantaa teknisen alan opiskelijavalmiuksia erityisesti seuraavilla tavoilla:

- Oppilas ei etene vuosiluokalta toiselle ilman keskeisten perustaitojen saavuttamista
- Tuki kohdentuu aiemmin ja systemaattisemmin oppilaisiin, joilla on riski jäädä jälkeen
- Päättöarviointi antaa realistisemman kuvan opiskelijan osaamisesta

Lisäksi Autoalan Palveluntuottajat ry korostaa, että teknisten alojen kiinnostus naisten työllistymiseen on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Autoala ja muut tekniset alat ovat voimakkaassa murroksessa sähköistymisen, digitalisaation ja automaation myötä, mikä on lisännyt alan vetovoimaa myös naisten keskuudessa.

Samalla on huomioitava, että pelkkä vähimmäisosaamisen määrittely ei riitä. Tarvitaan riittäviä resursseja oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, jotta heikommin pärjäävät oppilaat eivät ajaudu passiivisesti läpi järjestelmän, vaan saavuttavat aidosti jatko-opinnoissa tarvittavat valmiudet.

Johtopäätökset

Autoalan Palveluntuottajat ry:n näkökulmasta hallituksen esitys perusopetuslain muuttamiseksi on oikeansuuntainen ja vastaa osaltaan työelämän huoleen nuorten perustaidoista. Esitys parantaa edellytyksiä teknisen alan opintoihin siirtymiselle, mikäli:

- vähimmäisosaamisen taso määritellään riittävän konkreettisesti ja vaativasti
- arviointikriteerit ovat valtakunnallisesti yhdenmukaiset ja läpinäkyvät
- oppimisen tuki on tosiasiallisesti saatavilla ennen kuin opinnoissa eteneminen estyy

Autoalan Palveluntuottajat ry pitää tärkeänä, että perusopetuksen kehittämisessä huomioidaan jatkossakin ammatillisen koulutuksen ja työelämän vaatimukset. Erityisen tärkeää on, että perusopetuksessa tarjotaan kaikille oppilaille – sukupuolesta riippumatta – mahdollisuus tutustua tekniseen tekemiseen ja käytännönläheiseen ongelmanratkaisuun. Tämä tukee sekä teknisten alojen osaajapohjan laajentamista että naisten kasvavaa työllistymistä auto- ja muille tekniikan aloille, jotta tekniselle alalle siirtyvillä nuorilla on realistiset mahdollisuudet suoriutua opinnoistaan ja kehittyä osaaviksi ammattilaisiksi.

Heilimä Harri
Autoalan Palveluntuottajat Ry

